

Radni materijal za učenike 7.2

Kako demokracije brinu o zaštiti manjina?

Problem uspostavljanja ravnoteže između prava većine i manjine je ključno pitanje na svim razinama neke zajednice, od malih klubova do državne razine. S jedne strane, u demokraciji treba poštovati volju većine. S druge strane, treba poštivati i interese manjina. Ako postoji skupina trajnih gubitnika koji smatraju da su diskriminirani, to može dovesti do ozbiljnog sukoba u zajednici.

U ustavima demokratskih zemalja obično se primjenjuju dva rješenja – oba postavljaju granice onom o čemu većina može odlučivati. Jedno je ograničavanje moći većine davanjem manjim entitetima pravo na autonomiju (savezni ili kantonalni model). Drugo rješenje je ugraditi ljudska prava kao građanska prava. Ta prava onda štite pojedince i manjinske skupine budući da ih većina mora poštivati.

1. Savezni/kantonalni model

Manjinske skupine formiraju regionalne entitete – savezne države ili kantone. SAD, Njemačka ili Belgija su primjeri saveza država, dok je Švicarska primjer kantonalnog modela. U tim manjim nastavna cjelinama odlučuje većina, a to može uključivati pravo na nadzor nad vlastitim proračunom ili sudjelovanje u stvaranju nacionalnog zakonodavstva. Demokratski ustavi se razlikuju u opsegu autonomije koju dodjeljuju tim pod-nastavna cjelinama.

Ovaj pristup se može proširiti izmjenom definicije većine. Ako je za neke odluke potreban kvorum većine od više od 50–75% ili čak 100% – manjinske skupine mogu utjecati na političke odluke pa čak mogu imati i pravo veta.

2. Ljudska prava kao manjinska prava

Ljudska prava funkcioniraju kao manjinska prava postavljanjem granica onom o čemu može odlučivati većina. Uzmite, na primjer, članke iz **Europske konvencije o ljudskim pravima od 4. studenog 1950:**

Članak 5, Pravo na slobodu ...

Svatko ima pravo na slobodu ...

Članak 14, Zabrana diskriminacije

Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost.

Članci 5. i 14. govore o dva načela ljudskih prava – slobodi i jednakosti.

Građani čija ljudska prava su u nekoj zemlji članici Vijeća Europe povrijeđena, mogu se obratiti Europskom sudu za ljudska prava.

Ljudska prava postaju građanska prava jednog kada su postala dio ustava. U tom slučaju su ona jače zaštićena jer su postala dio pravnog sustava i odnose se samo na građane te države. U nekim zemljama, ustanovljen je ustavni sud koji štiti građanska prava. Za izmjene i dopune ustava obično je potrebno više od obične većine pa manjinske skupine mogu spriječiti promjene koje bi im mogle štetiti.